

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2020. április 23.(*)

„Előzetes döntéshozatal – Védjegyek – 2008/95/EK irányelv – A lajstromozás megtagadása vagy törlése – Térbeli védjegy – A 3. cikk (1) bekezdése e) pontjának ii. és iii. alpontja – Kizárólag az árunak a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formájából álló megjelölés – Olyan formából álló megjelölés, amely az árunak jelentős értéket kölcsönöz – Az érintett vásárlóközönség általi észlelés figyelembevétele”

A C-237/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Kúria (Magyarország) a Bírósághoz 2019. március 19-én érkezett, 2019. február 6-i határozatával terjesztett elő

a **Gömböc Kutató, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.**

és

a **Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, I. Jarukaitis, Juhász E., M. Ilešič és C. Lycourgos (előadó) bírák,
főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Gömböc Kutató, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. képviseletében László Á. M. és Cserny A. ügyvédek,
- a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z. és Kissné Berta R., meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében Havas L., É. Gippini Fournier és J. Samnadda, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 299., 25. o.) 3. cikke (1) bekezdése e) pontja ii. és iii. alpontjának értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Gömböc Kutató, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. (a továbbiakban: Gömböc Kft.) és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) között, a Gömböc Kft. által egy térbeli védjegy nemzeti védjegyként történő lajstromozása iránt benyújtott kérelem SZTNH iránti elutasítása tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 98/71/EK irányelv

3 A formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 289., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.) 3. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A formatervezési minta akkor részesülhet formatervezési mintaoltalomban, ha új és egyéni jellegű.”

4 Ezen irányelv 5. cikke a következőket írja elő:

„(1) A formatervezési mintának egyéni jellege van, ha a bejelentés napját – elsőbbség igénylése esetén az elsőbbség napját – megelőzően nyilvánosságra jutott bármely mintához képest a tájékozott használóra eltérő összbonyomást tesz.

(2) Az egyedi jelleg megítélésakor figyelembe kell venni, hogy a szerző milyen alkotói szabadságfokkal alakíthatta ki a mintát.”

5 Ugyanezen irányelvnek „Az egyéb oltalmi formákkal való kapcsolat” című 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az irányelv rendelkezései nem érintik a[z Unió], illetve az érintett tagállam jogszabályainak a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő formatervezési mintákra, a védjegyekre és más megkülönböztetésre alkalmas megjelölésekre, a szabadalmakra és a használati mintákra, a betűformákra, a polgári jogi felelősségre, illetve a tisztességtelen versenyre vonatkozó rendelkezéseit.”

A 2008/95 irányelv

6 A 2008/95 irányelv „Kizáró, illetve törlési okok” című 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának i.–iii. alpontjában a következőképpen rendelkezik:

„(1) A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés

[...]

e) kizárólag olyan formából áll, amely

i. az áru jellegéből következik; vagy

- ii. a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges; vagy
- iii. az árunak jelentős értéket kölcsönöz.”

A magyar jog

7 A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a *Magyar Közlöny* 1997. évi 27. száma, a továbbiakban: védjegy törvény) 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) Védjegy oltalomban részesülhet minden megjelölés, amely alkalmas arra, hogy valamely árut vagy szolgáltatást megkülönböztessen mások áruitól vagy szolgáltatásaitól.

(2) Védjegy oltalomban részesülhetnek különösen a következő megjelölések:

[...]

d) sík - vagy térbeli alakzat, beleértve az áru vagy a csomagolás formáját;

[...]

8 A védjegy törvény 2. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A megjelölés nem részesülhet védjegy oltalomban, ha nem felel meg az 1. §-ban meghatározott követelményeknek.

(2) A megjelölés nem részesülhet védjegy oltalomban, ha

[...]

b) kizárólag

olyan formából vagy egyéb jellemzőből áll, amely az áru jellegéből következik,

az áru olyan formájából vagy egyéb jellemzőjéből áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, vagy

olyan formából vagy egyéb jellemzőből áll, amely lényeges értéket ad az áruhoz.”

9 A 122. §-ának (1) bekezdése értelmében ez a törvény a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.) és a 2008/95 irányelv magyar jogba való átültetésére irányul.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10 2015. február 5-én a Gömböc Kft. egy térbeli megjelölés védjegyként történő lajstromozását kérte a védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás (a továbbiakban: Nizzai Megállapodás) szerinti 14. osztályba tartozó „dísz tárgyak”, valamint a

21. osztályba tartozó „kristályüveg és kerámia dísz tárgyak” és a 28. osztályba tartozó „játékok” tekintetében. A megjelölés ábrázolása a következő volt:

11 Az SZTNH a kérelmet a védjegy törvény 2. §-a (2) bekezdése b) pontjának második és harmadik albekezdése alapján elutasította. Az SZTNH szerint a lajstromozni kért megjelölés olyan homogén testet ábrázol, amely két, egymásra merőleges szimmetriasisíkból, hét símlapból és e lapokat elválasztó éllekből áll. Ez a tárgy az alapeljárás felperesének Gömböc nevű termékét alkotja, amely egy olyan konvex, homogén anyagból készült mono-monostatikus test, amelynek egyetlen stabil és egyetlen instabil, azaz összesen két egyensúlyi pontja van, és a test egyensúlyi pontba való visszatérését maga a formai kialakítás biztosítja. Az SZTNH megállapította, hogy a lajstromozni kért megjelölés egy olyan térbeli testet ábrázol, amely külső kialakításának, illetve az alkalmazott homogén anyagnak köszönhetően mindig visszatér az egyensúlyi pontjába, a tárgy formai kialakítása összességében pedig azt a műszaki célt szolgálja, hogy a test mindig talpra álljon.

12 A szóban forgó megjelölés lajstromozhatóságának értékelése során az SZTNH elsősorban abból indult ki, hogy az átlagos fogyasztó az alapeljárás felperese honlapjának, valamint az említett termék számára biztosított, széles körű sajtónyilvánosságának köszönhetően milyen ismereteket szerezhetett az áru formájának jellemzőiről és funkciójáról.

13 Először is az SZTNH lényegében úgy ítélte meg, hogy a Nizzai Megállapodás 28. osztályába tartozó „játékok” vonatkozásában a tárgy térbeli formája lehetővé teszi az áru számára, hogy olyan játékként működjön, amelynek az a jellegzetessége, hogy mindig visszabilen a stabil egyensúlyi pontjára. A szóban forgó megjelölés valamennyi elemét e műszaki hatás elérése érdekében tervezték, azaz műszaki funkciót töltenek be. Az észszerűen eljáró, tájékozott fogyasztó tehát a szóban forgó megjelölést a vele jelölt tárgy által célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formaként érzékeli.

14 Másodszor pedig a Nizzai Megállapodás 14. és 21. osztályába tartozó „dísz tárgyakkal” kapcsolatban az SZTNH rámutatott, hogy a szóban forgó megjelölésben ábrázolt térbeli forma feltűnő és vonzó dizájnt testesít meg, amely a szóban forgó áruk forgalmazásának egyik alapvető eleme. A fogyasztók a dísz tárgyakat elsősorban különleges formai kialakításuk miatt vásárolják meg. Főszabály szerint nem zárható ki a térbeli kialakítású dísz tárgyra vonatkozóan a védjegy oltalom megszerzése, azonban ha a tárgyak formai megjelenését a feltűnő kialakításuk határozza meg, akkor az áru értéke ebben a formában rejlik.

15 Mivel a Gömböc Kft. által az SZTNH határozata ellen benyújtott kérelmeket első- és másodfokon elutasították, a társaság a határozat felülvizsgálata iránti kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

16 Először is ez utóbbi bíróság ismerteti, hogy a térbeli megjelölésnek a Nizzai Megállapodás 28. osztályába tartozó „játékoknak” minősülő áruk tekintetében történő

lajstromozását illetően a jelen ítélet 10. pontjában grafikailag ábrázolt áru kizárólag olyan formából áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges. Hangsúlyozza, hogy ez a hatás önmagában a grafikai ábrázolásból nem állapítható meg, hanem csak abból, hogy a szóban forgó megjelölésnek köszönhetően felismerhető az alapeljárás felperesének Gömböc nevű terméke, az érintett vásárlóközönség pedig az árurol készült hirdetések alapján tudja, hogy az említett áru sajátos formája és homogén felépítése biztosítja azt, hogy az áru mindig egyensúlyi helyzetben maradjon.

17 Tekintettel arra, hogy a kérdést illetően a Bíróság releváns ítélkezési gyakorlata, különösen a 2016. szeptember 18-i Hauck ítélet (C-205/13, EU:C:2014:2233) és a 2016. november 10-i Simba Toys kontra EUIPO ítélet (C-30/15 P, EU:C:2014:849) nem oszlat el minden kétséget, a kérdést előterjesztő bíróság arra kér választ, hogy a megjelölések védjegyként való lajstromozhatóságára vonatkozóan a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró vagy törlési ok alkalmazása keretében miként kell megvizsgálni azt, hogy a megjelölés a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából áll-e.

18 Az előterjesztő bíróság különösen azt a kérdést veti fel, hogy az ilyen vizsgálatnak kizárólag a megjelölés lajstromozása iránti kérelemben szereplő grafikai ábrázoláson kell-e alapulnia, vagy pedig e tekintetben az érintett vásárlóközönség általi észlelés is figyelembe vehető olyan tényállás esetén, amikor a szóban forgó áru széles körben ismertté vált, és – annak ellenére, hogy a grafikailag ábrázolt áru kizárólag olyan formából áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges – ez a műszaki hatás önmagában az áru formájának a védjegybejelentésben szereplő grafikai ábrázolásából nem állapítható meg, hanem további információk ismeretére van szükség az áruval kapcsolatban. E bíróság egyébiránt megjegyzi, hogy a szóban forgó megjelölésben ábrázolt térbeli alakzat csak egy adott nézetből jelenik meg, így nem látható a teljes formai kialakítás.

19 Másodszor, a Nizzai Megállapodás 14. és 21. osztályába tartozó „dísz tárgyakkal” kapcsolatban az előterjesztő bíróság azt a kérdést veti fel, hogy alkalmazható-e a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában a kizárólag az áru formájából álló megjelölések esetében előírt kizáró, illetve törlési ok abban az esetben, ha csak az érintett vásárlóközönség ismeretei alapján állapítható meg, hogy a forma az árunak jelentős értéket kölcsönöz. A jelen esetben ezek az ismeretek ahhoz kapcsolódnak, hogy a szóban forgó megjelölésben ábrázolt áru egy olyan matematikai felfedezés kézzelfogható szimbólumává vált, amely érdekes tudománytörténeti kérdésekre adhat választ.

20 Harmadszor, az előterjesztő bíróság ismerteti, hogy a szóban forgó megjelölésben ábrázolt térbeli alakzat már formatervezésiminta-oltalom alatt áll. Emlékeztet arra, hogy ezen oltalmi formában az olyan termék részesülhet, amelynek egyéb feltételek teljesülése mellett, egyéni jellege van. Márpedig „dísz tárgyak” esetében az alkotói tevékenységgel létrehozott egyéni forma, mint esztétikai jellemző az árunak eleve jelentős értéket kölcsönöz.

21 Így e bíróság egyrészt azt a kérdést veti fel, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró, illetve törlési ok alkalmazásával összefüggésben a kizárólag díszítő funkciót ellátó áruk (dísz tárgyak) esetében eleve kizárt-e a védjegyoltalomból a már formatervezési mintaoltalom alatt álló termék formája. Az említett bíróság másrészt annak tisztázását kéri, hogy ez a kizáró, illetve törlési ok alkalmazható-e az olyan áru tekintetében, amelynek térbeli formája kizárólag díszítő funkciót tölt be, amelynek

csak az esztétikai megjelenése számít, és ebből következően a dísz tárgyak tekintetében az oltalmazni kért térbeli formák szükségképpen ki vannak-e zárva a védjegyoltalomból.

22 E körülmények között a Kúria (Magyarország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [2008/95] irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának [ii. alpontját] úgy kell-e értelmezni, hogy kizárólag valamely áru formájából álló megjelölés esetén

a) kizárólag a lajstromban szereplő grafikai ábrázolás alapján vizsgálható, hogy a forma a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, vagy

b) figyelembe vehetők a releváns fogyasztók észlelései is?

Vagyis figyelembe vehető-e, hogy a releváns fogyasztók számára ismert: az oltalmazni kért forma a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges[?]

2) A [2008/95] irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának [iii. alpontját] úgy kell-e értelmezni, hogy a kizáró ok alkalmazható az olyan, kizárólag az áru formájából álló megjelölésre, amely esetében a vásárlónak a grafikai ábrázolt áruval kapcsolatos észlelései vagy ismeretei figyelembevételével állapítható meg, hogy a forma az árunak jelentős értéket kölcsönöz?

3) A [2008/95] irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának [iii. alpontját] úgy kell-e értelmezni, hogy a kizáró ok alkalmazható az olyan megjelölésre, amely kizárólag olyan formából áll,

a) amely egyéni jellege alapján formatervezési mintaoltalom alatt áll, vagy

b) amelynek egyedül az esztétikai megjelenése kölcsönöz bármiféle értéket az árunak?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdéstről

23 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy annak megállapításához, hogy valamely megjelölés kizárólag az árunak a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formájából áll-e, csupán a megjelölés grafikai ábrázolását kell megvizsgálni, vagy pedig más információkat, például az érintett vásárlóközönség általi észlelést is figyelembe kell venni.

24 E rendelkezés szerint a megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés kizárólag olyan formából áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges.

25 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok célja annak megakadályozása, hogy a védjegyoltalom valamely vállalkozás számára monopóliumot nyújtson olyan műszaki megoldásokra vagy az áru olyan használati jellemzőire, amelyeket a fogyasztó a versenytársak áruiban is kereshet. Ezen kizáró

ok célja tehát annak elkerülése, hogy a védjegyoltalom túlterjedjen azon megjelöléseken, amelyek lehetővé teszik valamely árunak vagy szolgáltatásnak a versenytársak által kínált áruktól vagy szolgáltatásoktól való megkülönböztetését, ezzel megakadályozva, hogy a versenytársak a védjegy jogosultjával versengve, szabadon kínálhassanak olyan árukat, amelyek az említett műszaki megoldásokat vagy az említett használati jellemzőket tartalmazzák (lásd analógia útján: 2002. június 18-i Philips ítélet, C-299/99, EU:C:2002:377, 78. pont).

26 Az említett kizáró ok e céljára tekintettel a Bíróság azt a szabályt állapította meg, hogy egy kizárólag formából álló megjelölés védjegyként történő lajstromozását meg kell tagadni, ha e forma „alapvető jellemzői” műszaki funkciót töltenek be (lásd ebben az értelemben: 2002. június 18-i Philips ítélet, C-299/99, EU:C:2002:377, 79. pont). Egy vagy több kisebb önkényes elem olyan térbeli megjelölésben való jelenléte, amelynek valamennyi alapvető elemét az e megjelölésben kifejeződő műszaki megoldás határozza meg, nem befolyásolja azt a következtetést, amely szerint az említett megjelölés kizárólag az árunak a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formájából áll (lásd analógia útján: 2010. szeptember 14-i Lego Juris kontra OHIM ítélet, C-48/09 P, EU:C:2010:516, 52. pont).

27 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából továbbá az következik, hogy a kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formából álló megjelölés védjegyként való lajstromozására vonatkozó tilalomnak a 2008/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjába való belefoglalása azt biztosítja, hogy a vállalkozások ne használhassák a védjegyoltalmat műszaki megoldásokon fennálló kizárólagos jogok időbeli korlátozás nélküli fenntartására (lásd analógia útján: 2010. szeptember 14-i Lego Juris kontra OHIM ítélet, C-48/09 P, EU:C:2010:516, 45. pont).

28 Ezen kizáró ok helyes alkalmazása azt jelenti, hogy a védjegybejelentést elbíráló hatóság először is megfelelően azonosítja a szóban forgó térbeli megjelölés alapvető jellemzőit, másodsor pedig megállapítja, hogy e jellemzők az áru valamelyik műszaki funkciójának felelnek-e meg (lásd analógia útján: 2010. szeptember 14-i Lego Juris kontra OHIM ítélet, C-48/09 P, EU:C:2010:516, 68., 72. és 84. pont; 2016. november 10-i Simba Toys kontra EUIPO ítélet, C-30/15 P, EU:C:2016:849, 40. és 42. pont).

29 A jelen ítélet előző pontjában említett vizsgálat első szakaszát illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az illetékes hatóság ebben a szakaszban kiindulhat közvetlenül a megjelölés által keltett összbemutatóból, de lefolytathatja először a megjelölést alkotó egyes elemek egymást követő vizsgálatát is. Következésképpen a térbeli megjelölés alapvető jellemzőinek a 2008/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok esetleges alkalmazása szempontjából történő meghatározása – esettől függően és különösen az adott ügy nehézségi fokára tekintettel – elvégezhető a megjelölés egyszerű vizuális elemzésével, de alapulhat olyan, részletekbe menő vizsgálaton is, amelynek során figyelembe vesznek bizonyos, az értékelés szempontjából releváns információkat, például közvélemény-kutatásokat és szakértői véleményeket, vagy az érintett áruval kapcsolatban korábban biztosított szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó adatokat (lásd analógia útján: 2010. szeptember 14-i Lego Juris kontra OHIM ítélet, C-48/09 P, EU:C:2010:516, 70. és 71. pont).

30 Ebből az következik, hogy bár a szóban forgó megjelölés alapvető jellemzőinek a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazása keretében történő meghatározását az illetékes hatóságnak főszabály szerint a megjelölés grafikai ábrázolásának vizsgálatával kell kezdenie, ugyanakkor más olyan releváns információkra is hivatkozhat, amelyek lehetővé teszik e jellemzők helyes meghatározását.

31 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy ezen kizáró ok alkalmazásakor a megjelölésnek az érintett vásárlóközönség általi, feltételezett észlelése nem minősül döntő tényezőnek, hanem legfeljebb hasznos értékelési szempont lehet az illetékes hatóság számára a megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározása során (lásd analógia útján: 2010. szeptember 14-i Lego Juris kontra OHIM ítélet, C-48/09 P, EU:C:2010:516, 76. pont).

32 A jelen ítélet 28. pontjában említett vizsgálat második szakaszát illetően meg kell állapítani, hogy először is a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazható abban az esetben, ha az áru formájának grafikus ábrázolása alapján a formának csak egy részét lehet észlelni, amennyiben az említett formának ez a látható része szükséges, de önmagában nem elegendő az áru műszaki hatásának eléréséhez. Ezzel az értelmezéssel válik ugyanis lehetővé ezen kizáró ok céljának tiszteletben tartása, mivel így kerülhető el az érintett áru műszaki megoldásaira vagy használati jellemzőire vonatkozó monopólium. Ezért – amint arra a Bizottság írásbeli észrevételeiben rámutatott – az említett kizáró ok alkalmazható az érintett áru formájából álló olyan megjelölésre, amely nem mutatja meg a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges valamennyi alapvető jellemzőt, feltéve hogy az említett áru formájának grafikai ábrázolásán a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges alapvető jellemzők közül legalább az egyiket látni lehet.

33 Másodszor a Bíróság rámutatott, hogy bár a szóban forgó megjelölésben grafikailag ábrázolt formából kell kiindulni, a vizsgálat ezen második szakasza nem végezhető el adott esetben a szóban forgó áru funkciójára vonatkozó további elemek figyelembevételével nélkül (lásd analógia útján: 2016. november 10-i Simba Toys kontra EUIPO ítélet, C-30/15 P, EU:C:2016:849, 48. pont).

34 E tekintetben pontosítani kell, hogy az érintett áru műszaki funkcióinak az illetékes hatóság által történő meghatározása objektív és megbízható információkon kell hogy alapuljon. Az illetékes hatóság ilyen bizonyítékokat kereshet többek között az árunak a védjegybejelentéskor esetleg benyújtott leírásában, az említett áruval kapcsolatban korábban biztosított szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó adatokban, az áru funkcióira vonatkozó közvélemény-kutatások és szakértői vélemények segítségével, vagy bármely olyan releváns dokumentumban – például tudományos publikációkban, katalógusokban és internetes oldalakon –, amelyek az áru műszaki funkcióit ismertetik.

35 Ezzel szemben az arra vonatkozó információk, hogy az érintett vásárlóközönség adott esetben ismeri-e a szóban forgó áru műszaki funkcióit, illetve hogyan szerzett azokról tudomást, olyan, szükségszerűen szubjektív elemeket tartalmazó értékelés tárgyát képezik, amely alapján bizonytalanság támadhat az érintett vásárlóközönség ismereteinek terjedelmével és pontosságával kapcsolatban, ez pedig sértheti a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt kizáró okkal elérni kívánt, annak elkerülésére irányuló célt, hogy a védjegyoltalom valamely vállalkozás számára monopóliumot biztosítson az áru műszaki megoldásaira vagy használati jellemzőire nézve.

36 Annál is inkább így van ez, mivel az érintett vásárlóközönség nem feltétlenül rendelkezik az ahhoz szükséges szakértelemmel, hogy pontosan meg tudja határozni, melyek a szóban forgó áru műszaki funkciói, illetve hogy az árunak a megjelölést alkotó formája milyen mértékben járul hozzá az elérni kívánt műszaki hatáshoz.

37 A fenti megfontolásokból az következik, hogy az előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontját úgy kell

értelmezni, hogy annak megállapításához, hogy valamely megjelölés kizárólag az árunak a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formájából áll-e, nem csak a megjelölés grafikai ábrázolását lehet figyelembe venni. A grafikai ábrázoláson kívül egyéb olyan információk is felhasználhatók a szóban forgó megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározásához, mint például az érintett vásárlóközönség általi észlelés. Ezzel szemben, noha a megjelölés grafikai ábrázolásából nem következő információk is figyelembe vehetők annak megállapításához, hogy ezek a jellemzők a szóban forgó áru valamelyik műszaki funkciójának felelnek-e meg, ezeknek az információknak objektív és megbízható forrásból kell származniuk, és nem terjedhetnek ki az érintett vásárlóközönség általi észlelésre.

A második kérdésről

38 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben foglalt kizáró ok alkalmazható az olyan, kizárólag az áru formájából álló megjelölésre, amely esetében az illetékes hatóság kizárólag az érintett vásárlóközönségnek a grafikailag ábrázolt áruval kapcsolatos észlelései vagy ismeretei miatt véli úgy, hogy a forma ennek az árunak jelentős értéket kölcsönöz.

39 A 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontja iii. alpontjának megfelelően a megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés kizárólag olyan formából áll, amely az árunak jelentős értéket kölcsönöz.

40 Ezen kizáró ok alkalmazása tehát az annak bizonyítására irányuló, objektív vizsgálaton alapul, hogy a szóban forgó forma saját jellemzői folytán olyan jelentős befolyást gyakorol az áru vonzerejére, hogy ha azok használatát egyetlen vállalkozás számára tartanák fenn, az torzítaná a versenyfeltételeket az érintett piacon.

41 Következésképpen ahhoz, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazható legyen, az szükséges, hogy objektív és megbízható információkból azt a következtetést lehessen levonni, hogy a fogyasztóknak a szóban forgó áru megvásárlására vonatkozó döntését igen nagy mértékben a megjelölést kizárólagosan alkotó forma egy vagy több jellemzője határozza meg.

42 Az áru formájához nem kapcsolódó jellemzők – mint például az áru műszaki jellemzői vagy ismertsége – ezzel szemben nem relevánsak.

43 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az állapítható meg, hogy a Nizzai Megállapodás 14. és 21. osztályába tartozó „dísz tárgyakkal” és „kristályüveg és kerámia dísz tárgyakkal” kapcsolatban az elsőfok figyelembe vette az érintett vásárlóközönségnek az áruval alkotott észlelését és ismereteit, amikor a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazásával összefüggésben úgy ítélte meg, hogy – az áru formájának esztétikai megítélésétől függetlenül – az említett árunak jelentős értéket kölcsönöz az a tény, hogy a szóban forgó megjelölést kizárólagosan alkotó forma egy matematikai felfedezés kézzel fogható szimbólumává vált.

44 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy bár a szóban forgó megjelölésnek az átlagos fogyasztó általi, feltételezett észlelése önmagában nem döntő tényező a 3. cikk (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazása keretében, mégis hasznos értékelési szempont lehet az illetékes hatóság számára a megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározása

során (lásd analógia útján: 2014. szeptember 18-i Hauck ítélet, C-205/13, EU:C:2014:2233, 34. pont).

45 Ebből az következik, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontja az alapügyben szereplő tényállás mellett megengedi, hogy az illetékes hatóság a szóban forgó megjelölésnek az érintett vásárlóközönség általi észlelésére és ezen vásárlóközönség ismereteire tekintettel megállapítsa, hogy a szóban forgó megjelölést kizárólagosan alkotó forma egy matematikai felfedezés kézzel fogható szimbólumából áll. Mivel az illetékes hatóság úgy ítélte meg, hogy ez a körülmény az adott formát különlegessé és feltűnővé teszi, juthatott arra a következtetésre, hogy a jelen ítélet 44. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett alapvető jellemzőről van szó, és meg kell vizsgálni, hogy a szóban forgó megjelölést kizárólagosan alkotó forma e körülmény folytán az árunak jelentős értéket kölcsönöz-e.

46 Az a tény, hogy ez a jellemző önmagában nem érinti a forma esztétikai érdemeit, nem zárja ki a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontja iii. alpontjának alkalmazását. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy „az árunak jelentős értéket kölcsön[zó forma]” fogalma nem korlátozódik az áruknak kizárólag művészi vagy díszítő értékkel rendelkező formájára. Azt a kérdést, hogy a forma jelentős értéket kölcsönöz-e az árunak, más releváns tényezők alapján is lehet vizsgálni, például az alapján, hogy ez a forma mennyire tekinthető sajátosnak az érintett piacon általában jelen lévő más formákhoz képest (lásd analógia útján: 2014. szeptember 18-i Hauck ítélet, C-205/13, EU:C:2014:2233, 32. és 35. pont).

47 A fenti megfontolásokból az következik, hogy az előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy az érintett vásárlóközönségnek a kizárólag az áru formájából álló megjelöléssel, grafikailag ábrázolt árura vonatkozó észlelését vagy ismereteit figyelembe lehet venni e forma valamely alapvető jellemzőjének megállapításakor. Az e rendelkezésben foglalt kizáró ok akkor alkalmazható, ha objektív és megbízható információkból azt a következtetést lehet levonni, hogy a fogyasztóknak a szóban forgó áru megvásárlására vonatkozó döntését igen nagy mértékben ez a jellemző határozza meg.

A harmadik kérdésről

48 Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben foglalt kizáró okot minden esetben automatikusan alkalmazni kell a kizárólag az áru formájából álló megjelölésre, ha az áru külső megjelenése formatervezésiminta-oltalom alatt áll, vagy ha a megjelölést kizárólag egy dísz tárgy formája alkotja.

49 A kérdésben szereplő első esettel kapcsolatban az előterjesztő bíróság arra kér választ, hogy a már formatervezésiminta-oltalom alatt álló áruforma eleve ki van-e zárva a védjegyoltalomból.

50 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró ok célja – az ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontjában foglalt, a jelen ítélet 27. pontjában hivatkozott kizáró okhoz hasonlóan – kétségkívül annak elkerülése, hogy a védjegy által nyújtott kizárólagos és állandó jog olyan más jogok időbeli korlátozás nélküli fenntartását eredményezze, amelyek

fennmaradásának időtartamát az uniós jogalkotó korlátozni kívánta (lásd analógia útján: 2014. szeptember 18-i Hauck ítélet, C-205/13, EU:C:2014:2233, 19. pont).

51 Ez a célkitűzés ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a szellemi tulajdonra vonatkozó uniós jog akadályát képezne több oltalmi jogcím párhuzamos fennállásának.

52 A formatervezésiminta-oltalommal összefüggésben ugyanis a 98/71 irányelv 16. cikke úgy rendelkezik, hogy az irányelv rendelkezései „nem érintik a[z Unió], illetve az érintett tagállam jogszabályainak a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő formatervezési mintákra, a védjegyekre és más megkülönböztetésre alkalmas megjelölésekre, a szabadalmakra és a használati mintákra [...] vonatkozó rendelkezéseit”.

53 Ebből az következik, hogy az a körülmény, hogy valamely áru külső megjelenése formatervezésiminta-oltalomban részesül, nem zárja ki, hogy az ezen áru formájából álló megjelölés a védjegy jog alapján oltalomban részesüljön, feltéve hogy e megjelölés védjegyként történő lajstromozásának feltételei teljesülnek.

54 Ebből az is következik, hogy a formatervezési minták lajstromozására és a védjegyek lajstromozására vonatkozó uniós jogi szabályok egymástól függetlenek, és nem állapítható meg közöttük bármiféle hierarchia.

55 Így az a tény, hogy egy áru külső megjelenése – többek között a formatervezési minta egyéni jellege miatt – formatervezésiminta-oltalom alatt áll, még nem jelenti azt, hogy az ezen áru formájából álló megjelölést ne lehetne védjegyként lajstromozni a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazása miatt.

56 A formatervezési minta ugyanis – amint az a 98/71 irányelv 3. cikkének (2) bekezdéséből következik – akkor részesülhet formatervezésiminta-oltalomban, ha új és egyéni jellegű. Márpedig rá kell mutatni, hogy – amint az a 98/71 irányelv 5. cikkének (1) bekezdéséből is kitűnik – a formatervezési mintát akkor lehet egyéni jellegűnek tekinteni, ha a bejelentés napját – elsőbbség igénylése esetén az elsőbbség napját – megelőzően nyilvánosságra jutott bármely mintához képest a tájékozott használóra eltérő összbenyomást tesz.

57 Következésképpen a formatervezési minta egyéni jellegének megállapítását lehetővé tévő vizsgálat különbözik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéssel összefüggésben említett vizsgálatától, amelyet az illetékes hatóságnak annak megállapításához kell elvégeznie, hogy egy megjelölés kizárólag olyan formából áll-e, amely a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontja értelmében az árunak jelentős értéket kölcsönöz.

58 A kérdést előterjesztő bíróság által a harmadik kérdésében hivatkozott második esetet illetően el kell ismerni, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontja, amelyben „az árunak jelentős értéket kölcsön[ző forma]” fogalma szerepel, többek között az olyan megjelölésre is alkalmazható, amely kizárólag művészi vagy díszítő értékkel rendelkező áru formájából áll.

59 Ebből a körülményből azonban nem következik, hogy e kizáró ok alapján automatikusan el kell utasítani azt a kérelmet, amelyet olyan áruk formájából álló megjelölések védjegyként történő lajstromozása iránti nyújtottak be, mint az alapügyben a Nizzai Megállapodás 14. és 21. osztályába tartozó „dísztárgyak”, illetve „kristályüveg és kerámia dísztárgyak”. Ahhoz

ugyanis – amint az a jelen ítélet 41. pontjában is szerepel –, hogy ez a kizáró ok alkalmazható legyen, az szükséges, hogy objektív és megbízható információkból azt a következtetést lehessen levonni, hogy a fogyasztóknak a szóban forgó árura vonatkozó döntését igen nagy mértékben ennek a formának egy vagy több jellemzője határozza meg.

60 E tekintetben meg kell állapítani, hogy egyáltalán nem kizárt, hogy az ilyen típusú áruk jelentős értéke a formán kívül más tényezőkből is következhet, például a megalkotásuk történetéből, az elkészítésük – ipari vagy kézműves – módjából, a felhasznált, adott esetben ritka vagy értékes anyagokból, illetve alkotójuk kilétéből.

61 Az illetékes hatóságnak így tehát annak megállapítása érdekében, hogy a szóban forgó megjelölés kizárólag olyan formából áll-e, amely az árunak jelentős értéket kölcsönöz, meg kell vizsgálnia, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjában foglalt kizáró ok alkalmazási feltételei konkrétan teljesülnek-e.

62 A fenti megfontolásokból az következik, hogy az előterjesztett harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben foglalt kizáró okot nem kell minden esetben, automatikusan alkalmazni a kizárólag az áru formájából álló megjelölésre, ha az formatervezésiminta-oltalom alatt áll, vagy ha azt kizárólag egy dísz tárgy formája alkotja.

A költségekről

63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy annak megállapításához, hogy valamely megjelölés kizárólag az árunak a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formájából áll-e, nem csak a megjelölés grafikai ábrázolását lehet figyelembe venni. A grafikai ábrázoláson kívül egyéb olyan információk is felhasználhatók a szóban forgó megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározásához, mint például az érintett vásárlóközönség általi észlelés. Ezzel szemben, noha a megjelölés grafikai ábrázolásából nem következő információkat is figyelembe lehet venni annak megállapításához, hogy ezek a jellemzők a szóban forgó áru valamelyik műszaki funkciójának felelnek-e meg, ezeknek az információknak objektív és megbízható forrásból kell származniuk, és nem terjedhetnek ki az érintett vásárlóközönség általi észlelésre.**

2) **A 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy az érintett vásárlóközönségnek a kizárólag az áru formájából álló megjelöléssel, grafikailag ábrázolt árura vonatkozó észlelését vagy ismereteit figyelembe lehet venni e forma valamely alapvető jellemzőjének megállapításakor. Az e rendelkezésben foglalt kizáró ok akkor alkalmazható, ha objektív és megbízható információkból azt a következtetést lehet levonni, hogy a fogyasztóknak a szóban forgó**

áru megvásárlására vonatkozó döntését igen nagy mértékben ez a jellemző határozza meg.

3) A 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben foglalt kizáró okot nem kell minden esetben automatikusan alkalmazni a kizárólag az áru formájából álló megjelölésre, ha az formatervezésiminta-oltalom alatt áll, vagy ha azt kizárólag egy dísz tárgy formája alkotja.

Regan
Ilešič

Jarukaitis

Juhász
Lycourgos

Kihirdetve Luxembourgban, 2020. április 23-i nyilvános ülésen.

A. Calot Escobar
hivatalvezető

E. Regan
tanácselnök

---

* Az eljárás nyelve: magyar.